

Covenant & Conversation

FAMILY
EDITION

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

שְׁלַח לֵהָא • שלח לך

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ל"ט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle. "R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaşım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlılığıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabi Sacks

Yeoşua ve Kalev'i Farklı Kılan Neydi?

Özet

Bene Yisrael'den on iki adam Kenaan topraklarını keşfe gönderildiği zaman, aralarından onu, çok yanıltıcı bir raporla geri gelmişlerdi. Doğrusu Kenaanilerden korkmuşlardı; oysa Kenaanilerin de Yisrael karşısında dehşete kapılmış olduklarını fark edememişlerdi. Ancak burada iki bariz soru vardır: Birincisi, on casus neden, inançlı olmak yerine korkuya kapılma hatasına düşmüştür? İkincisi, aynı korkuya neden diğer iki tanesi, Yeoşua ve Kalev kapılmamıştır?

Carol Dweck, bazı insanlar potansiyellerini gerçekleştirirken diğerlerinin neden bunu yapmadığı konusunu keşfe çıkmıştır. Bu konuya olan ilgisi, 10 yaşındaki çocukları bazı bilmeceler üzerinde çalıştıkları sırada izlerken uyanmıştı. Bilmeceler zorlaştığı zaman bazıları kendilerine bu şekilde meydan okunmasından keyif alıyorlardı. Diğerleri ise endişeli bir ruh haline kapılıyor ve çabucak pes ediyorlardı. Dweck bunun sebebini anlamak istedi. Neden bazı insanlar sınanmaktan keyif alıyordu? Bazı insanların zorluk karşısında gelişim kaydetmesine, diğerlerininse moral kaybına uğramasına yol açan neydi?

Yaptığı araştırma, Dweck'i, bunun bir düşünce yapısı meselesi olduğu sonucuna götürdü. Bazıları kabiliyetlerini sabit ve değiştirilemez şeyler olarak görür. Eğer ya yetenekli ya da sıradan insanlar olduğumuza ve bu konuda yapabileceğimiz pek bir şey olmadığına inanırsak, Dweck "sabit bir zihniyete" sahip olduğumuzu söyler. Başka insanlara çabalarımız yoluyla geliştirmeye inanırlar. Başarısız olduğumuz zaman bunu bir başarısızlık değil, bir öğrenim deneyimi olarak tanımlarlar. Dweck buna da "gelişim zihniyeti" adını verir. Sabit zihniyete sahip olanlar zorluklardan kaçınırlar, çünkü başarısızlıktan korkarlar. Gelişim zihniyetine sahip olan insanlarsa. "Sadece sınavları aramakla kalmazlar, onlarla gelişip serpilirler. Kendilerine meydan okuyan sınav ne kadar büyük olursa, kendilerini o kadar çok zorlarlar."

Dweck, ebeveynlerin bu konuda yardımcı olabileceklerini belirtir. Çocuklarına akıllı ve

yetenekli olduklarını söylemektense - zira bu, çocuklarının yeteneklerinin sabit olduğu mesajını verebilir - bunun yerine **onları çabaları için ve başarısız olsalar bile gayretle denemeye gönüllü oldukları için övmelidirler**. Sabit zihniyet sürekli bir başarısızlık korkusuyla yaşar. Gelişim zihniyeti ise hiçbir şekilde başarısızlık gibi terimlerle düşünmez. Bu mantığı casuslara uygularsak büyüleyici bir şey görebiliriz. Casuslar birer başkan, lider ve ünlü insanlardı. Başarısızlığa uğrarken görülme istemiyorlardı. Geri gelip bir anlamda "Kenaanilere karşı galip gelemeyiz. Bu nedenle bunu denememiz bile yanlış olur" demelerinin sebebi bu olabilir.

İki istisna vardı: Kalev ve Yeoşua. Kalev, Yeuda kabilesinden geliyordu ve Yeuda bir *baal teşuva*'ydı (tövbekâr). Hayatın önceki bir aşamasında kardeşlerini Yosef'i köleliğe satmaya sevk etmişti. Ama geçen zaman içinde olgunlaşmıştı. Daha sonraları kardeşinin serbest kalabilmesi için hayatının geri kalanını köle olarak geçirme teklifinde bulunmuştu. Yeuda, bir aksiliği başarısızlıktan ziyade bir öğrenim deneyimi olarak alan birinin en açık örneğidir. Yeuda, bir gelişim zihniyetine sahipti. Görülen o ki, bunu, Yeuda'nın bir torunu olan Kalev de öğrenmişti.

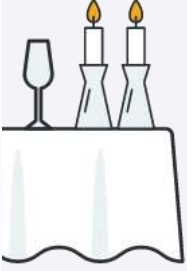
Yeoşua'ya gelirse; Tora bize, Moşe'nin onun ismini özellikle casusların hikâyesinde değiştirdiğini anlatmaktadır. Başta ismi Oşea'ydı, ama Moşe onun ismine bir harf eklemiş ve Yeoşua olmuştu. İsim değişikliği her zaman bir karakter veya görev değişikliğini ifade eder. Avram, Avraam olmuştu. Yaakov, Yisrael olmuştu. İsimlerimiz değiştiği zaman, der Rambam, bu bir anlamda "Artık eskiden olduğun kişiyle aynı kişi değilsin" demeye benzer. İsim değişikliği yaşamış herkes, gelişim zihniyetine sevk edilmiştir.

Gelişim zihniyetine sahip insanlar başarısızlıktan korkmazlar. Kendilerine meydan okuyan zorluklardan keyif alırlar. Başaramazlarsa, sonunda başarana kadar tekrar deneyebileceklerini bilirler. Casuslar içinde gelişim zihniyetine sahip olan iki kişinin,

tam da ülkeyi ele geçirmenin risk ve sınavlarından korkmayan aynı iki kişi olması bir tesadüf değildir. Her biri (liderler, başkanlar, yüksek rütbeli kişiler olarak) insanların beklenti yükünü taşımakta olan diğer on casusun buna gönülsüz olmaları da kazara olamaz.

Sonuç olarak, casusların hikâyesi bizim için önemli bir mesaj taşımaktadır. Tanrı bizden hiç başarısız olmamamızı istemekte değildir. Elimizden

gelenin en iyisini ortaya koymamızı istemektedir. Düştüğümüz zaman O bizi kaldırır ve hata ettiğimiz zaman O bizi affeder. Bize risk alma cesaretini veren de budur. İşte - biri isim değişikliğiyle, diğeri de atası Yeuda'nın deneyimiyle olmak üzere - Yeoşua ve Kalev bunun bilincindeydi. Garip, ama önemli bir gerçek de buradan kaynaklanmaktadır: **Başarısızlık korkusu başarısız olmamıza yol açar. Başarmamıza olanak sağlayan şey, başarısızlığa uğramaya hazır olmamızdır.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Sizce Moşe sabit bir zihniyete mi yoksa bir gelişim zihniyetine mi sahipti?
2. Şayet isminiz, gelişimi yansıtmak veya teşvik etmek üzere değiştirilseydi, yeni isminiz ne olurdu?
3. Başarısızlık korkusundan korkmamız gerekir mi?

Kısaca Peraşa

Moşe Kenaan topraklarını keşfe çıkmaları için on iki casus gönderir. Kırk gün sonra casuslar, ülkenin bereketinin delili olarak büyük bir üzüm salkımı, bir nar ve bir incirle geri dönerler. Ancak casusların on tanesi, ülke sakinlerinin yenilmez devler ve güçlü savaşçılar olduğu konusunda uyarıda bulunarak "Bizden daha güçlüler" görüşünü öne sürerler. Yalnızca Kalev ve Yeoşua, Tanrı'nın emrettiği gibi, ülkenin fethedilebileceğini belirtirler. Halk kendisini çıkmazda hissederek matem havasına bürünür ve Mısır'a geri dönmeyi tercih ettiğini ifade eder.

Bunun sonucunda Tanrı, Bene Yisrael'in ülkeye girmesini kırk yıllık bir süreyle erteler. Bu süreçte mevcut nesil çölde ölecektir. Pişman olan bazı kişiler sınırı teşkil eden dağa çıkma girişiminde bulunur, ama Amaleki ve Kenaani güçleri tarafından imha edilir.

Bu haftaki *peraşa*, un, şarap ve yağla yapılan sunuları da tanıtmaktadır. Ayrıca hamur işi yapıldığı zaman bunun bir parçasını *halla* olarak ayırma *mitsvası* da *peraşamızda* yer almaktadır. *Peraşanın* sonlarına doğru, Şabat günü içinde ağaç dalları toplayarak bu günün kutsiyetini ihlal eden birinin idama mahkûm edildiği anlatılır. Tanrı bunun ardından, dört köşeli bir giysinin köşelerine *tsitsit* bağlamayı emreder. Bu *mitsvanın* amacı, Bene Yisrael'e Tanrı'nın emirlerini gözetmelerini hatırlatmaktır.

Peraşadan Simalar

Casuslar: Tanrı'nın sözünden şüphelenen, korkuyla dolan adamlar, olmayan düşünceler atfettiler büyük devlere.

Kalev ve Yeoşua: Kâşiflerden ikisi, cesur ve sadık; Tanrı'ya inandılar ve bize liderlik ettiler.

Tsitsit: Köşelerde mavi iplikli püsküller, bize her zaman Seni düşünmeyi hatırlatıyor.

Moşe: Casusların raporuyla şaşkına dönen liderimiz, halktaki inanç ve

cesaret eksikliğinden dolayı hayal kırıklığına uğradı.

Peraşadan Pratiğe

Tsitsit giymek, gelişim zihniyeti ile gayet güzel bir şekilde ilişkilendirebileceğimiz pratik bir *mitsvad*dır. Erkeklerin giysilerinin dört köşesine takılan püskül şeklindeki *tsitsit*ler bize Tanrı'nın *mitsvalarını* takip etmemiz ve manevi gelişim için gayret göstermemiz gerektiğini hatırlatır. *Tsitsit* takmak bizi, devamlı olarak, inanç ve eylemlerimiz açısından gelişim ve ilerleme potansiyelimiz üzerinde düşünmeye sevk eder.

Tıpkı gelişim zihniyetine sahip kişilerin, kendilerine meydan okuyan sınavları gelişim için birer fırsat olarak görmesi gibi, *tsitsit* de bizi her günü, manevi yaşamlarımızı takviye etme şansını olarak görmeye teşvik eder. *Tsitsit* iplikleri arasında bulunan [günümüzde tam tonunu bilmediğimiz için kullanmadığımız] *tehelet* (mavi) renkli iplik, gökleri simgeler ve bize yüksekleri hedeflememiz ve Tanrısal ilkelere uygun şekilde yaşamamız gerektiğini hatırlatır. Bu da, mevcut durumumuzun bizi sınırlamadığına inanan ve her zaman ilerleme ve potansiyelimizi gerçekleştirme arayışı içinde olan gelişim zihniyetine paraleldir.

Tsitsit takmak, *mitsvalara* karşı farkındalığı ve proaktif bir tavrı besler. Bu da tıpkı, direnç ve esnekliği ve sürekli gelişimi öngören gelişim zihniyetini hatırlatır.

*Tsitsit*leri gördüğümüz her seferinde, bu bize, eylemlerimizi değerlendirme, deneyimlerimizden dersler çıkarma ve karşımıza çıkan çeşitli zorlukları manevi gelişim ve tatmine doğru birer adım olarak kucaklayarak daha iyisini yapma taahhüdünde bulunma ilhamı verir. Böylece *tsitsit mitsvası*, inanç ve kişisel gelişim yolculuğumuzda gelişim zihniyetini somutlaştırır.

Peraşayla Oyun

Haydi "*Salkım Yarışması*" oynayalım!

Oyuncuların, hiçbir şeyi düşürmeden bir 'üzüm salkımı' (yumuşak oyuncak ya da toplardan oluşturulmuş bir küme) taşımaları gereken bir bayrak yarışı düzenleyin. Keyifli bir ilave yapmak isterseniz, oyuncuların bu 'salkımı' taşımak için yalnızca serçe parmaklarını veya dirseklerini kullanmalarını şart koşabilirsiniz. Aileyi iki ekibe bölün; 'salkımı' en hızlı şekilde baştan sona götürebilen ekip yarışmayı kazanacak. Eğer bir 'üzüm tanesi' düşerse start çizgisine geri dönüp baştan başlamanız gerekecek. Bu oyun ekip çalışmasına, dengeye ve dikkatli taşımaya vurgu yapacak ve böylece casusların devasa bir üzüm salkımını Kenaan'dan dikkatle getirmelerini yansıtacaktır.

Peraşadan Bilmece

Soru: Kalev'in eşi kimdi?

Cevap için aşağıya bakın.

Peraşadan Felsefe

Rabi Sacks, Moşe tarafından gönderilen casusların hikâyesini bir metafor olarak kullanarak bizi başarı ve başarısızlığın sahne arkasına götürmektedir. Rabi Sacks, psikolog Carol Dweck tarafından tanımlanan "sabit zihniyet" ve "gelişim zihniyeti" arasındaki fark üzerinde durur. On casus gibi, sabit zihniyete sahip olanlar, itibarlarını koruma ve başkalarının beklentilerini karşılama ihtiyacından doğan başarısızlık korkusu nedeniyle zorlu sınavlardan kaçınmayı tercih ederler.

Onların aksine, Kalev ve Yeoşua'nın örnek olarak verilebileceği gelişim zihniyetine sahip kişiler, zorlu sınavları kucaklarlar ve başarısızlıklarını bile öğrenim ve gelişim için birer fırsat olarak görürler. Rabi Sacks, Tanrı'nın bizden mükemmel olmamızı talep etmediğini, ama gösterebileceğimiz en iyi gayreti ortaya koymamızı beklediğini vurgulamaktadır. Bu düşünce yapısı bize risk almak ve deneyimlerimizden yola çıkarak gelişmek için güç verir.

Başarısızlıktan korkmak fiili başarısızlığa sebep olur; buna karşılık başarısız olmaya hazır olmak, başarıya giden yolun taşlarını döşer. Gelişim zihniyetini benimseyerek, korkuya üstün gelebilir, meydan okumaların üzerine gidebilir ve nihayet müthiş başarılarla imza atabiliriz.

□ Tanah'ta bir kişinin gelişim zihniyetini benimsemesini gerektiren bir örnek düşünün. Bu kişi nasıl bir gelişim kaydetmiştir?

Peraşa Anlatısı

Sınırsız

Eğer kollarını z veya bacaklarını z olmasaydı ,yoğun bir gün içinde işlerinizi halletmenin nasıl bir şey olacağı nı hiç hayal etmeye çalıştınız mı ? Yürüme kabiliyeti olmaksızın hayatınızı nasıl olacağı nı , kollarınız olmadan temel ihtiyaçlarınızı nasıl halledeceğinizi, hatta sevdiğiniz kişileri nasıl kucaklayacağınızı hiç aklınızda canlandırdınız mı ? İşte Nicholas Vujicic (okunuşu: vuyiçiç) için realite bu. 1982'de Avustralya'nın Melbourne şehrinde doğan Nick, kolsuz ve bacaksız bir şekilde dünyaya gelmişti. Doktoru o doğmadan önce bu durumu tespit edememişti. Vujicic ailesi bu ikili sınavla yüz yüze kalmış, ama aynı zamanda, fiziksel durumunun hayatını dikte ettirmesine izin vermeyecek bir oğul yetiştirmeye nail olmuştu.

Nick'in ilk yılları zorluklarla doluydu. Çocukken, yalnızca okul ve ergenliğin alışık olduğumuz sıkıntılarıyla değil, aynı zamanda derin depresyon ve yalnızlık mücadeleleriyle de yüzleşmişti. Birçok kez neden başkalarından farklı olduğunu sorgulamış ve hayatını bir amacı olup olmadığı nı merak ederken, bu amacı ne olabileceği üzerinde kafa yormuştu.

Ama annesiyle babası ona hayata olumlu bakmayı öğrettiler ve 17 yaşına geldiğinde Nick, okulda ve ibadet yerinin sponsorluk ettiği etkinliklerde ilham verici konuşmalar yapmaya başlamıştı. Günümüzde Nick ödüllü bir aktör, eserleri yayınlanmış bir yazar, motivasyon konuşmacısı ve ortalamadan daha hızlı bir daktilocudur! Çocuk sahibi olup olmayacağını hiçbir zaman bilememişti, ama ne mutlu ki, o ve eşi Kanae'nin güzel bir aileleri var ve birlikte iki oğul ve ikiz kızları nı yetiştiriyorlar.

Nick "Her şey insanın hayata bakışına bağlı" diyor ve mücadeleler karşısındaki zaferini ve bugün yaşam için duyduğu heyecanı, Tanrı'ya duyduğu sarsılmaz inanca atfediyor. Ailesi, arkadaşları ve karşılaştığı diğer sayısız insanın kendisine esin kaynağı olduğunu ve onu desteklediğini anlatıyor.

Nick'in hikâyesi, gelişim zihniyetine örnek teşkil etmektedir. Aşılması mümkün görülen zorluklara rağmen, Nick, gelişebileceğine ve kendisine meydan okuyan durumların üstesinden gelebileceğine olan inancını tüm kalbiyle kucaklamıştı. Kısıtlamalarını kendisini felce uğratmasınca meydan vermek yerine, onları, kararlılığı nı güçlendirmek ve kabiliyetlerini genişletmek için birer fırsat olarak görmüştü. Nick'in yolculuğu, direnç ve inancın gücünün hikâyesidir. Gelişim zihniyetiyle, en zorlu engeller bile kişisel ve manevi gelişim için birer patikaya dönüştürülebilir.

Kararlı lık ve inancı sayesinde, Nick, yaşadığı zorlukları , gelişim için birer katalizöre dönüştürmüştü. İşte hayatın en zorlu durumları karşısında yolumuzu bu şekilde çizebilir, deneyerek ve tekrar deneyerek yeni şeyler öğrenebilir ve zorluklardan daha güçlü bir şekilde çıkabiliriz. Nick'in yaşamı , potansiyelimizin sabit olmadığı ve her zaman yeşerebileceği fikrinin bir delilidir.

Peraşadan Bilmece

Bu haftaki cevap

Cevap: Bunun cevabı biraz belirsizdir. Sota 12a'ya göre Kalev'in eşi Miryam'dı. Ama başka bir gemarada (Megila 13a), Kalev'in Batya ile evlendiği belirtilmektedir. Dolayısıyla Kalev'in her ikisiyle mi evlendiği yoksa bu kaynaklardan sadece birinin mi doğru olduğu açık değildir.

David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma Amazon'dan temin edilebilir.